

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1935 kl. 11 f. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, i anledning av väckt motion angående åtgärder mot hälsovådligt larm och buller.

I en inom andra kammaren väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 36, har herr *Ossbahr* hemställt, *Motionen.*

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående de åtgärder, som böra och kunna vidtagas till undanröjande i möjligaste mån av de i omförmälda motion påtalade missförhållanden och olägenheter.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden från medicinalstyrelsen och överståthållarämbetet, varjämte utskottet berett Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Kungl. Automobilklubben, Svenska Motorklubben och Kungl. Motorbåtsklubben tillfälle att yttra sig i frågan. Vissa av de angivna yttrandena återfinnas såsom bilagor (A—D) vid detta utlåtande.

Inhämtade yttrandena.

De föreskrifter, som för närvarande finnas till skydd mot hälsovådligt eller störande buller, återfinnas såväl i allmän lagstiftning som i kommunala författningar.

Gällande föreskrifter i Sverige.

Strafflagen 11:15 stadgar följande:

”Gör man oljud eller oväsande eller kommer eljest förargelse åstad å väg, gata, torg eller annan plats, som är upplåten för allmän samfärdsel eller eljest allmänneligen befares, eller där allmän marknad eller auktion hålles, eller å järnvägståg, passagerarfartyg eller annat dylikt fortskaffningsmedel, som är för allmänheten tillgängligt, eller å rum, där offentligt föredrag hålles eller offentlig föreställning pågår, eller där mat eller dryck tillhandahålles allmänheten till förtäring eller eljest varor hållas till salu för allmänheten, eller å annat ställe, som, mot eller utan avgift, är för allmänheten upplåtet, straffes, där ej förbrytelsen förut i detta kapitel är med straff belagd, med böter, högst etthundra riksdaler.”

Hälsovårdsstadgan innehåller i §§ 8, 24 (städer) resp. 43 och 50 (landsbygden) följande föreskrifter:

”Innehavare av lägenhet i byggnad, som inrymmer boningsrum, må ej genom osnygghet, buller eller på annat sätt förorsaka sanitär olägenhet för närboende.”

”Hälsovårdsnämnden skall vaka över att fabriker och näringar icke inrättas eller drivas så, att de medföra sanitära olägenheter för närboende eller det allmänna, vare sig genom spridning av damm, rök eller ånga i större myckenhet eller av elak lukt eller genom utsläppande av giftiga gaser eller illaluktande avloppsvatten eller ock genom åstadkommande av buller eller dylikt. Förefinnes sådan olägenhet, skall nämnden tillhålla vederbörande att vidtaga tjänliga åtgärder för dess avhjälpan. Verkställes ej av hälsovårdsnämnden anbefalld åtgärd inom tid, som nämnden föreskriver, och är den anmärkta olägenheten svår, må nämnden äga tills vidare förbjuda fabriken eller näringens drivande.”

Ordningsstadgan för rikets städer av år 1868 föreskriver i § 12: ”Den som i stad under tiden från klockan tio på aftonen till klockan sex på morgonen slår käglor å bana, som är så belägen att grannar av bullret störas, eller sådan bana upplåter eller ock begagnar eller upplåter annan för förlustelse gjord inrättning, vilken är så beskaffad och så belägen att närboendes nattro därigenom störes, böte från och med 2 till och med 20 riksdaler. Enahanda bot vare ock för den, som å helgdag under tid för allmän gudstjänst upplåter eller begagnar kugelbana eller annan sådan inrättning, som nu är nämnd. Ej må man utan magistratens tillstånd i stad anlägga kugelbana eller annan sådan inrättning, som här ovan blivit omförmäld, vid äventyr att i böter utgiva från och med 5 till och med 50 riksdaler och skyldighet att det anlagda, där så föreskrives, genast borttaga.”

Bestämmelser av rent lokal karaktär hava utfärdats av kommunala myndigheter på olika platser, men dessa sakna givetvis enhetlighet.

Utländsk lagstiftning.

Utskottet har låtit införskaffa uppgifter om motsvarande bestämmelser i vissa länder. Upplysningar hava inkommit från Finland, Norge, Danmark och England. Av den sålunda förebragta utredningen synes framgå, att man därstädes väl ägnat här förevarande spörsmål intresse och även utformat vissa mer eller mindre ingående bestämmelser i författningsväg men ock att man ännu ej lyckats helt, vare sig genom enhetlig lagstiftning eller eljest, råda bot för de med motionen avsedda missförhållandena. I flertalet fall torde bestämmelser, som ansetts erforderliga, hava intagits i lokalt gällande bestämmelser, som av vederbörande regering stadfästs. I Norge har emellertid i lag om äganderättens begränsning intagits några allmänna bestämmelser rörande förhållandet mellan grannar. Givetvis ernås ej ens med denna lagstiftning allt slag av skadligt buller.

För egen del får *utskottet* anföra följande.

Utskottet.

Utskottet kan i stort sett ansluta sig till vad medicinalstyrelsen anfört beträffande skadligheten av det buller, varav en stor del av befolkningen, särskilt i större städer, beröres, och beträffande angelägenheten av att denna olä-

genhet i görligaste mån neutraliseras. Utskottet kan också på det hela biträda vad i utlåtandet föreslagits i sådant syfte. De olika slag av buller, varpå medicinalstyrelsen huvudsakligen tagit sikte, äro trafik- och gatubuller samt vanligt inomhusbuller. I sitt över motionen avgivna utlåtande har överståthållarämbetet framhållit att, utöver nämnda slag av buller, kunde jämväl buller från fabriks- och industrianläggningar vara till skada för den i dylika anläggningar anställda personalen.

Vad Svenska stadsförbundet anfört i vissa delar av sitt utlåtande synes utskottet vara värt synnerligt beaktande. Förbundet anför sålunda bland annat följande: "Som synes möter det icke något hinder att med stöd av ordningsstadgan för rikets städer få fastställda antibullerbestämmelser av olika slag. Såsom i motionen framhållits, lämna även andra författningar möjligheter till bullrets bekämpande. Särskilt är detta fallet med hälsovårdsstadgan vad angår hälsovådligt buller. Det ligger i sakens natur, att behovet av mer eller mindre utförliga bestämmelser blir skäligen växlande på olika orter. Sannolikt skulle det dock vara till nytta, om de allmänna författningarna finge genomgå en granskning ur de synpunkter, som i motionen beröres. Det torde t. ex. för ordningsstadgans vidkommande icke vara ur vägen att komplettera föreskrifterna i avseende å kägelslagning med mera aktuella föreskrifter av den innebörd, som ovan berörts. Vissa ytterligare bestämmelser mot gatubuller kunde nog stadgas i allmän författning. Men detaljerna torde alljämt böra förbehållas de lokala föreskrifterna. För den nutida stadsbon kompletteras emellertid gatans buller på ett stundom särdeles effektivt sätt av det buller, grannarna inomhus utveckla. I vissa avseenden t. ex. beträffande grammofon och radiohögtalare borde vissa botemedel vara att vinna på lagstiftningens väg. I andra fall åter torde byggnadsmaterial och -metoder böra givas skulden för att även hyresgäster med relativt stillsamma vanor dock kunna bli rätt så störande för sina grannar.

Slutligen torde det böra övervägas vad som i förevarande avseende kan uträttas med undervisning och upplysning. Stora organisationer arbeta nu på åstadkommande av en bättre trafikultur, främst när det gäller bil- och gångtrafik. Det kan ifrågasättas om icke åstadkommandet av störande buller i många fall är en företeelse, sammanhängande med brist på trafikultur i ordets vidaste betydelse, av förmåga att taga hänsyn till medmänniskors berättigade önskemål i den dagliga samlevnaden.

De försvarsmedel, vilka stå till buds som skydd mot buller av olika slag, återfinnas i strafflagen 11:15 samt i hälsovårdsstadgan, där skilda bestämmelser för inomhusbuller samt buller från industri o. s. v., som genererar andra än i vederbörande rörelse anställda meddelats. Gällande lagstiftning inrymmer därjämte i tämligen stor utsträckning befogenhet åt varje kommun att för sin del komplettera den allmänna rikslagstiftningen med tilläventyrs erforderliga kommunala föreskrifter av mera lokalbetonad karaktär."

Obestriddigt är, att såväl en hel grupp av buller, nämligen det, som personal i fabrik måste uthärda i eget arbete, samt åtskilliga slag av buller, hänförliga till övriga ovan angivna grupper, ej blivit föremål för ingripande i lagstiftningsväg. Erfarenheten har också visat, att det i många fall, där skyddande föreskrifter visserligen existera på papperet, erbjuder avsevärda svårigheter att effektivt komma till rätta med olägenheterna. Vid olika tillfällen hava emellertid åtgärder vidtagits i det av motionären angivna syftet. Att de blivit sporadiska och endast erhållit en begränsad räckvidd torde ligga i sakens egen natur. Som svenska landskommunernas förbund erinrat om, är området så ofantligt stort och oenhetligt, att en allt övergripande lagstiftning på området lär vara otänkbar. Bland de åtgärder, som på senare tid vidtagits i syfte att motverka buller, vill utskottet här framhålla bestämmelser, som utfärdats angående sjötrafiken i Stockholms hamn och som böra kunna tjäna till föredöme på orter, där dylika bestämmelser behövas men ännu saknas. Vidare må här erinras om att Kungl. Maj:t i proposition till innevarande års riksdag hemställt om åtgärder för införande, visserligen ännu så länge mera på försök, av "tyst trafik" med motorfordon. Förslag i detta ämne har nyligen framlagts av andra lagutskottet. Andra tillfälliga utskottet har därjämte inhämtat, att spørsmålet om åtgärder mot buller inom fabriker är föremål för uppmärksamhet från socialstyrelsens sida samt — i vad avser förhållanden av mera internationell karaktär — jämväl från nationernas förbund. Vissa mera positiva resultat (såsom utprovande av effektiva öronskydd) hava ock blivit en följd härav.

Utskottet beaktar till fullo de olägenheter av vitt skilda slag, på vilka motionären tagit sikte i förevarande motion, ävensom de svårigheter, som med nuvarande oenhetliga lagstiftning föreligga för deras undanröjande eller nedbringande till mindre kännbara. Men av skäl, som ovan angivits, hyser utskottet dock den uppfattningen, att spørsmålets mångsidighet gör det mindre väl ägnat för enhetlig reglering i lagstiftningsväg. Utskottet håller före, att den för närvarande bästa och mest framkomliga vägen för ernående av ett bättre sakernas tillstånd är att genom domstolar och myndigheter tillfullo utnyttja de resurser, som redan finnas i allmän lagstiftning och kommunala föreskrifter, samt att, där dessa ej visat sig förslå, ytterligare komplettera dem med lokala bestämmelser.

Under återopande av de synpunkter, som medicinalstyrelsen framfört, och med särskilt beaktande av vad svenska stadsförbundet i sitt här ovan återgivna uttalande anfört, finner sig utskottet — som utgår från att såväl statsmakterna som vederbörande kommunala myndigheter uppmärksamma i motionen berörda olägenheter och i den mån så befinnes lämpligt och behövt, vidtaga åtgärder för deras avhjälpan eller lindrande — icke böra biträda motionen utan hemställer,

att här förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 juni 1935.

På utskottets vägnar:

ERNST ÅQVIST.

Närvarande: herrar Åqvist, Pettersson i Dahl, Svensson i Landskrona, Johansson i Hälleforsnäs, Hansson i Hönö, Karlsson i Munkedal och Sefve.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

*Bil. A.**Till Riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskott.*

Kungl. Maj:t har anbefallt Medicinalstyrelsen att före den 15 mars 1935 avgiva och till utskottet överlämna yttrande över en inom kammaren väckt motion, nr 36, angående åtgärder mot hälsovådligt larm och buller.

Med anledning härav får Medicinalstyrelsen anföra följande. Från medlemmen av Medicinalstyrelsens vetenskapliga råd för vetenskapsgrenen hygien, professorn G. Wirgin har Styrelsen efter anmodan mottagit yttrande den 4 mars 1935, vari, med uteslutande av ingressen, anföres.

”Det torde icke råda mer än en mening därom, att en avsevärt stor del av befolkningen särskilt i städerna besväras av buller ur olika källor utom och inomhus, vilket ej sällan kan vara av den art att det menligt inverkar på hälsa och arbetsförmåga.

Jag åsyftar här icke blott gatubuller t. ex. från spårvagnarnas skrammel, signaler och annat oväsen från olika motorfordon, de gälla oljuden från mjölkskjutsarna till följd av ovarsam hantering av mjölkflaskorna o. a. Jag erinrar även om oväsen, som sprides från en lägenhet till andra inom samma fastighet och som föranledes av nattliga danstillställningar, högtalare o. a.

Vad motionären anført om bullret och larmets inverkan på hälsa och arbetsduglighet synes mig beaktansvärt. Författningsbestämmelser avsedda att förebygga störande buller genom förbud och straff för överträdelser, finnas visserligen, såsom motionären framhåller i ordningsstadgan för rikets städer § 12, hälsovårdsstadgan §§ 8, 24, samt 43 och 50 samt i motorfordonsförordningen § 21 ävensom i lokala bullerlagar. Erfarenheten visar emellertid att dessa föreskrifter icke hava tillräcklig räckvidd och att kontrollen å deras efterlevnad av skilda orsaker är bristfällig. Detta gäller icke minst ifrågavarande bestämmelser i hälsovårdsstadgan.

Den hälsovårdsstadgekommitté som 1915 avgav sitt utlåtande, ansåg sig icke böra upptaga skydds föreskrifter mot störande buller från grannar, emedan det i praktiken enligt kommitténs mening skulle vara omöjligt att skilja mellan buller, som vållade eller icke vållade sanitär olägenhet. I Kungl. propositionen infördes emellertid i §§ 8 och 43 av hälsovårdsstadgan uttryckligen förbud mot för grannar störande buller, men bestämmelsens tillämpning har i praktiken oftast visat sig vara omöjlig särskilt på grund av bevissvårigheterna.

Till minskande av olägenheter av olika slag av buller och larm kunna åtgärder i många fall vidtagas. Önskemålet att vinna en möjligast tyst motortrafik torde sålunda inom en icke alltför avlägsen framtid komma att bliva uppfylld genom utfärdandet av härför lämpade föreskrifter.

Bullret från spårvagnstrafiken torde komma att upphöra eller minskas genom införande i dess ställe i större utsträckning av busstrafik eller genom anordnande av underjordiska spårvägar i större städer.

Olägenheten av mattpiskning å gårdar har minskats i egendomar, där man, såsom flerstädes i H. S. B:s hus, anordnat slutna piskrum i källare eller särskilda hus å gården. Sträng tidsbegränsning ifråga om mattpiskning är givetvis ägnad att minska olägenheten. Störande buller vid hämtning av sopor torde i stor utsträckning kunna minskas genom bestämmelsen om daghäm-

ning och införande av s. k. kärlytessystem. Mjölkskjutsarnas okynnesbuller bör kunna väsentligt minskas genom särskilda föreskrifter. Strävandet att kunna begränsa olägenheterna av buller mellan olika lokaler i ett hus har tagit ett stort steg framåt, sedan man numera, särskilt tack vare professorn vid Tekniska Högskolan, H. Kreüger, kommit fram till användbara byggnadsakustiska enheter och mätmetoder (se I. V. A. handlingar N:o 132 och redogörelse av John-Henry Sager i I. V. A. 1935, h. 1, s. 11—16). Genom Kreügers undersökningar synes ett stort steg hava tagits mot målet att kunna fastställa vissa normer beträffande byggnadskonstruktioner för garanterande av bullerfrihet mellan olika lägenheter i samma hus. Emellertid torde ännu åtskilligt utredningsarbete återstå, innan man nått fram till för den praktiska byggnadsverksamheten fullt lämpade föreskrifter. Man har anledning antaga att ifråga om anordningar eller föreskrifter till förekommande eller minskande av störande buller i olika orter redan finnes erfarenheter, vilka möjligen i ett eller annat avseende torde kunna tjäna till ledning för ifrågavarande skyddsåtgärders vidtagande i andra samhällen.

Med hänsyn till den föreliggande frågans vikt och betydelse för folkhälsan får jag vördsamt föreslå att Medicinalstyrelsen måtte tillstyrka den begärda utredningen.”

För egen del får Medicinalstyrelsen anföra följande.

Styrelsen kan i stort sett ansluta sig till de synpunkter Wirgin anført. Enligt Styrelsens förmenande äro särskilt åtgärder mot trafikbuller och inomhusbuller av behovet påkallade för att undanröja de missförhållanden och olägenheter, som påtalas i motionen.

På grund av det anförda får Medicinalstyrelsen tillstyrka den av motionären föreslagna utredningen.

Stockholm den 14 mars 1935.

På Kungl. Medicinalstyrelsens vägnar:

MAGNUS HERRLIN.

/ B. Grapengiesser.

Bil. B. 1.

Till Riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskott.

Genom nådig remiss den 8 februari 1935 har Kungl. Maj:t anbefallt överståthållarämbetet att såvitt möjligt före den 15 mars samma år avgiva och till Riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskott överlämna yttrande över en inom kammaren väckt motion, nr 36, angående åtgärder mot hälsovådligt larm och buller.

Till åttlydnad härav får överståthållarämbetet, som från polismästaren i Stockholm och Stockholms stads hälsovårdsnämnd infordrat här bilagda yttranden, anföra följande.

I nyssberörda yttranden hava angivits vissa för närvarande gällande bestämmelser till förekommande av onödigt larm och buller.

Överståthållarämbetet, som hänvisar till vad därutinnan anförts, vill till fullständigande av de sålunda lämnade uppgifterna endast erinra om ytterligare en i sådant avseende meddelad föreskrift, nämligen bestämmelsen i § 20 mom. 1 gällande hamnordning för Stockholm (överståthållarämbetets kungörelse den 15 juni 1921), enligt vilken allmänna ordningen störande oljud å fartyg, som ligger inom hamnområdet, är förbjudet. Genom en av överståthållarämbetet nyligen utfärdad kungörelse, som träder i kraft den 1 april innevarande år, har detta förbud kompletterats med ett i paragrafen ifråga infört nytt moment — nummer 9 — av innehåll, att mellan klockan 12 på natten och klockan 6 f. m. fartyg, som under gång framkallar störande oljud, icke får framföras inom hamnområdet, dock att detta förbud icke gäller Lilla Värtan eller Saltsjön öster om Blockhusuddens fyr.

Ifrågavarande motion utmynnar i en hemställan om utredning angående de åtgärder, som böra och kunna vidtagas till undanröjande i möjligaste mån av vissa i motionen påtalade missförhållanden och olägenheter, förorsakade av hälsovådligt larm och buller.

Det larm och buller, som i motionen åsyftas, kan uppdelas i tre grupper, nämligen trafik- och gatubuller, inomhusbuller samt buller från fabriks- och industrianläggningar.

I fråga om den sistnämnda gruppen har erfarenheten visat, att det buller, som förekommer vid ifrågavarande anläggningar, kan vara till skada för därstädes anställd arbetspersonal. Då bestämmelser till skydd häremot saknas i gällande yrkeslagstiftning, får överståthållarämbetet förorda bifall till motionärens hemställan, såvitt här är fråga.

Vad trafikbullret angår, tillåter sig överståthållarämbetet erinra om att detta i visst hänseende redan är föremål för statsmakternas uppmärksamhet. I en i dagarna framlagd proposition har nämligen Kungl. Maj:t bland annat föreslagit vissa ändringar i gällande vägtrafikstadgas bestämmelser angående ljudsignalers avgivande, varigenom skyldigheten och rätten att avgiva dylika signaler i avsevärd omfattning begränsats. Intill dess denna proposition slutbehandlats och, om den bifalles, tillräcklig erfarenhet vunnits av de föreslagna åtgärdernas praktiska tillämpning, synes frågan om ytterligare utredning i detta avseende böra anstå.

Vad angår frågan om inomhusbuller tillstyrker överståthållarämbetet den i motionen härutinnan begärda utedningen, då det i varje fall är synnerligen tvivelaktigt om gällande bestämmelser lämna myndigheterna möjlighet giva erforderligt skydd mot sådant buller.

Stockholm den 13 mars 1935.

TOSTEN NOTHIN.

/ Martin Lundqvist.

Bil. B. 2.

Vördsamt yttrande.

Ordningsstadgan för rikets städer innehåller i § 12, bland annat, förbud mot att i stad under tiden från klockan tio på aftonen till klockan sex på morgonen upplåta eller begagna kugelbana eller upplåta annan för förlustelse gjord inrättning, vilken är så beskaffad och så belägen, att närboendes nattro därigenom störes.

Beträffande Stockholm hava vissa föreskrifter lämnats för att i görligaste mån förekomma störande buller. I sådant avseende återopas närslutna exemplar av kommunal författningssamling för Stockholm nr 2/1929, innefattande särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm utöver vad Kungl. ordningsstadgan för rikets städer innehåller. Åsyftade föreskrifter återfinnas uti § 6 punkt 25, § 17, § 18, § 32 samt §§ 35—39.

Gällande motorfordonsförordning innehåller vissa bestämmelser, avsedda att motverka störande buller. Är automobil försedd med explosionsmotor skall den vara utrustad med effektiv anordning för dämpande av ljudet från avloppsgaserna. Samma föreskrift gäller för motorcykel och för vanlig velociped med hjälpmotor. Under färd genom tätbebyggt samhälle får förare av automobil eller motorcykel bruka allenast signalapparat med jämn, dov ton. Endast beträffande vissa tjänstebilar gäller annan regel därutinnan. Förare har att så behandla motorn, att den icke åstadkommer onödigt buller.

Vägtrafikstadgan ålägger förare av motorfordon att under vissa förhållanden avgiva varningssignal. Under behandling föreligger emellertid fråga om sådan ändring i detta avseende, att onödigt buller genom signalering undvikas.

Från polismyndighetens sida finnes icke anledning att motsätta sig den av motionären föreslagna utredningen.

I vad mån ändrad avfattning av hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande sanitär olägenhet genom buller inom bostadshus, fabrik och dylikt kan finnas påkallad, lärer närmast ankomma å hälsovårdsnämnden att bedöma.

Stockholm den 22 februari 1935.

H. O. FRICK.

Bil. B. 3.

Till Överståthållarämbetet.

Genom remiss den 11 nästlidne februari har hälsovårdsnämnden anmodats avgiva yttrande över en av herr Ossbahr i Riksdagens andra kammare väckt motion (nr 36/1935) med hemställan om åtgärder till undanröjande i möjligaste mån av hälsovådligt larm och buller.

Med anledning härav får hälsovårdsnämnden överlämna ett av bostadsinspektören i Stockholm avgivet tjänsteutlåtande i ärendet samt åberopa det samma som nämndens eget yttrande.

Stockholm den 12 mars 1935.

På hälsovårdsnämndens vägnar:

WICTOR KARLSSON.

/ K. G. Tham.

Bil. B. 4.

Till Hälsovårdsnämnden.

I motion nr 36, väckt i Riksdagens andra kammare av herr Ossbahr, Stockholm, har denne hemställt om utredning angående de åtgärder, som böra vidtagas till undanröjande av hälsovådligt larm och buller. Gällande bestämmelser härutinnan, som, förutom lokala dylika, återfinnas i Ordningsstadgan för rikets städer § 12, Hälsovårdsstadgan §§ 8, 24 och 43 samt Motorfordonsförordningen § 21, äro enligt herr Ossbarhs mening ej tillräckliga. Dessa bestämmelser hava dessutom "en synnerligen begränsad räckvidd och kontrollen över deras efterlevnad är av skilda orsaker bristfällig". "Den allvarligaste sidan av saken", fortsätter motionären, "är naturligtvis det moderna larmets och bullrets skadlighet ur hälsosynpunkt." Till stöd för denna sin uppfattning anför herr Ossbahr dels uttalanden av ett par svenska sinnessjukhusläkare, dels och framför allt resultatet av en del undersökningar, som gjorts 1930 i New York U. S. A. Motionären anger vidare i första hand "storstadbullret", såväl inom- som utomhus, såsom medförande den största faran och de allvarligaste olägenheterna, men de mindre städerna på själva landsbygden hava även på grund av kommunikationsväsendets utveckling sin bullerfråga, som tarvar en lösning. Härtill må då anmärkas, att även om man kan instämma i de båda svenska läkarnas försiktiga uttalanden angående den påfrestning i psykiskt avseende som bullret kan medföra, särskilt för känsliga och i övrigt nervösa personer, så torde väl dock motionärens uppfattning om landsbygdens förmenta lidande vara väl överdriven. Vad städerna beträffar måste bullerfrågan bedömas olika, framförallt beroende på samhällets storlek. New Yorks förhållanden kunna naturligtvis härvid ej jämföras med t. ex. Stockholms. Särskilt genom tät högbebyggelse, stark trafik dygnet om, ej blott på gatorna utan även å hustaken m. m. m. kan olägenheten av buller för den förra stegras till hälsofara och därigenom kräva vittgående åtgärder. För Stockholm åter ligger olägenheten av buller av lätt insedda skäl ej på långt när så illa till, och i de fall, där olägenheten kan rubriceras som ett sanitärt missförhållande i Hälsovårdsstadgans mening och efter läkares bedömande, beivras den av hälsovårdsnämndens bostadsinspektion. Till belysande av detta arbete, som huvudsakligen omfattat inomhusbuller, må anföras, att under 5-årsperioden 1930—1934 handlades av bostadsinspektionen 574 dylika ärenden, således något mer än 100 pr år med markerad tendens till stegring under de två sista åren. I 37 procent förorsakades bullret av små industrier, hantverk, hembagerier m. m., i 25 procent av större industrier, fabriker, verkstäder o. s. v., i ej mindre än 13 procent var orsaken till klagomålet bullrande grannar, i 5 procent dans och musik från kaféer, nattklubbar och restauranger samt i de återstående fallen av radio, hissar, stoj från lekplatser, mattpiskning, byggnadsarbete, stenkrossar m. m. Vid 1934 års slut hava 87 procent av de ovan anförda 574 fallen blivit avhjälpta genom bostadsinspektionens ingripande, i en del fall genom vitesföreläggande av Hälsovårdsnämnden.

Förutom de av motionären uppräknade bestämmelserna, som avse buller och som ovan angivits, finnas även viktiga sådana i den sedan den 1 januari

detta år gällande byggnadsordningen för Stockholms stad, avseende bl. a. effektiv isolering av bostadslägenheterna från varandra och även av fastigheterna sins emellan, då den ena inrymmer eller avser att inrymma fabrikslokaler.

Vad gatu- och trafikbullret beträffar finnas i Överståthållarämbetets kunngörelse 1912 nr 33 bestämmelser, som syfta till bekämpandet av det värsta gatubullret. Ytterligare åtgärder i denna riktning äro måhända möjliga. Nyligen har hälsovårdsnämnden med anledning av hos Stockholms stadsfullmäktige väckt motion angående ändring av Motorfordonsförordningen uttalat sig för en inskränkning i bilsignalerandet nattetid.

Inom flera yrkesgrupper har själva arbetet en synnerligen bullrande karaktär. Här må då framhållas, att detta kan medföra direkt skada på hörselapparaten, och då bestämmelser i skyddande syfte saknas i gällande yrkeslagstiftning torde dessa förhållanden böra närmare undersökas och utredas. I övrigt synas mig hälsovårdsstadgans bestämmelser vara tillräckliga, om de nämligen rätt tillämpas, i och för bekämpandet av det i sanitärt avseende skadliga inomhusbullret. Vad åter gatubullret beträffar vore det även från medicinsk synpunkt önskvärt, att detta irritationsmoment om möjligt kunde ytterligare begränsas, innan det vuxit ut till en verklig hälsofara.

Stockholm den 5 mars 1935.

GEORG ENGSTRAND.
Med. dr. Bostadsinspektör.

Bil. C.

Till Riksdagens andra kammarers andra tillfälliga utskott.

Sedan Utskottet berett Svenska stadsförbundet tillfälle att avge yttrande över en i andra kammaren väckt motion nr 36 angående åtgärder mot hälsovådligt larm och buller, får styrelsen härmed anföra följande.

Den i motionen omnämnda amerikanska undersökningen har på sin tid refererats i stadsförbundets tidskrift (årg. 1931 sid. 488). Ett särtryck bilägges.

Undersökningskommitténs rapport, betitlad "City Noise", finnes tillgänglig i förbundets bibliotek.

Det må i detta sammanhang till en början vidare erinras om tillkomsten i Stockholm 1912 av den s. k. "bullerlagen", som utgöres av vissa stadganden i ordningsföreskrifterna för Stockholm m. fl. författningar. Det gällde här bromsinrättningar å åkdon, buller i samband med gatuhållning, lastning och hantering av järnbalkar, nitning av järnkonstruktioner, stenkrossning med maskin, pålning, plåtslageriarbeten, omläggning nattetid av spårvägsräls, utbudande med hög röst av tidningar och varor mellan kl. 10 e. m. och 6 f. m., skällande hundar å gård m. m., allt inrymt i ordningsföreskrifterna i olika paragrafer. I de särskilda ordningsföreskrifterna för automobiltrafik infördes samtidigt vissa bestämmelser om signal från automobil, förbud mot "rusande" motor å stillastående automobil, körning med öppen ljuddämpare samt förbud mot användande av annat signalhorn än sådant med dov ton under 10 e. m.—6 f. m. I de särskilda föreskrifterna om renhållningen inom egendomarna i huvudstaden infördes bestämmelse därom, att vid latrinhämtningen störande buller och annan olägenhet för allmänheten skulle i möjligaste mån undvikas. Dessa stadganden tillkommo efter en grundlig utredning av den s. k. bullerkommittén (Bih. 64 till Beredningsutskottets utlåtanden och memorial år 1912). I utredningen i fråga återopas även en sammanställning i stadsförbundets tidskrift, utarbetad av motionären i frågan, härads hövding Lagercrantz, av åtgärder mot buller i andra länder (årg. 1910 sid. 135), till vilken materialet införskaffats av stadsförbundets byrå.

Bestämmelser i samma syfte och delvis av samma innehåll som Stockholmsbestämmelserna återfinnas även i ett flertal andra lokala ordningsföreskrifter. Förbud mot piskning av kläder, sängkläder och mattor vissa tider på dygnet, lösa hundar etc. äro tydligen vanliga. I lokala stadgor av senare datum har man även haft anledning att fästa avseende vid senare tiders nytillkomna gatubuller-anledningar. Så heter t. ex. i en ordningsstadga för Eskilstuna av 6 dec. 1933:

"Bullrande reklamanordningar, vartill hänföras i reklamsyfte brukade grammofoner, radiohögtalare och andra dylika apparater få, även om de äro placerade inomhus, därest de kunna verka störande för grannskapet, endast användas efter medgivande av poliskammaren."

Nämnda stadga innehåller också föreskrifter, direkt kopierade på den Stockholmska bullerlagen. Men nattetidsbegreppet har där utsträcks att omfatta tiden 9 e. m. till 7 f. m. (i stället för 10—6). I Eslöv t. ex. finnes också

förbud mot användande av radiohögtalare eller grammofon även inomhus 'med öppet fönster eller öppen dörr, om det genom ljudets styrka och uthållighet i avsevärd mån verkar störande för grannskapet'. I Sandviken må förare av bil, varifrån försäljning sker av varor, icke under någon tid på dygnet tillkännage sin ankomst till ställe inom köpingens område genom ihållande ljudsignaler. Exempler skulle kunna mångfaldigas.

Som synes möter det icke något hinder att med stöd av ordningsstadgan för rikets städer få fastställda antibullerbestämmelser av olika slag. Såsom i motionen framhålles, lämna även andra författningar möjligheter till bullrets bekämpande. Särskilt är detta fallet med hälsovårdsstadgan vad angår hälsovådligt buller. Det ligger i sakens natur, att behovet av mer eller mindre utförliga bestämmelser blir skäligen växlande på olika orter. Sannolikt skulle det dock vara till nytta, om de allmänna författningarna finge genomgå en granskning ur de synpunkter, som i motionen beröras. Det torde t. ex. för ordningsstadgans vidkommande icke vara ur vägen att komplettera föreskrifterna i avseende å kägelslagning med mera aktuella föreskrifter av den innebörd, som ovan berörs. Vissa ytterligare bestämmelser mot gatubuller kunde nog stadgas i allmän författning. Men detaljerna torde alltjämt böra förbehållas de lokala föreskrifterna.

För den nutida stadsbon kompletteras emellertid gatans buller på ett stundom särdeles effektivt sätt av det buller, grannarna inomhus utveckla. I vissa avseenden t. ex. beträffande grammofon och radiohögtalare borde vissa bote-medel vara att vinna på lagstiftningens väg. I andra fall åter torde byggnadsmaterial och -metoder böra givas skulden för att även hyresgäster med relativt stilsamma vanor dock kunna bli rätt så störande för sina grannar.

Att lagstifta är emellertid en sak, att övervaka tillämpningen av författningarna en annan. Envar Stockholmare t. ex. torde nog varit i tillfälle att konstatera att, bullerlagen till trots, "öppna spjäll" och rålsomläggning av onödigt bullrande art icke äro några okända företeelser i huvudstadens nattliv.

Vid sidan av en undersökning om vad som kan göras i lagstiftningsväg torde det vara av stort intresse att få till stånd en mera teknisk utredning om, vilka medel, som kunna stå till buds för undvikande av buller. Det torde förhålla sig så, att ett och annat som nu åsamkar buller skulle med vissa tekniska åtgärder kunna omläggas så, att olägenheterna i vart fall bleve mindre framträdande.

Slutligen torde det böra övervägas vad som i förevarande avseende kan utträttas med undervisning och upplysning. Stora organisationer arbeta nu på åstadkommande av en bättre trafikultur, främst när det gäller bil- och gångtrafik. Det kan ifrågasättas, om icke åstadkommandet av störande buller i många fall är en företeelse, sammanhängande med brist på trafikultur i ordets vidaste betydelse av förmåga att taga hänsyn till medmänniskors berättigade önskemål i den dagliga samlevnaden.

Med framhållande av här ovan antydda synpunkter vill styrelsen för sin del tillstyrka en utredning av de i motionen berörda frågorna.

Stockholm den 23 februari 1935.

För Svenska stadsförbundets styrelse

A. BORGSTRÖM.

/ Henning Karlson.

Bil. D.

Till Riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskott.

Genom remiss den 7 sistlidne februari har utskottet berett Svenska landskommunernas förbund tillfälle att avgiva yttrande över en inom andra kammaren väckt motion, nr 36, angående åtgärder mot hälsovådligt larm och buller och får förbundets styrelse i anledning härav anföra följande.

Otvivelaktigt berör motionären här ett förhållande av icke ringa betydelse för samhällstrevnaden i allmänhet och för folkhälsan i synnerhet.

Lämpligheten av att göra berörda förhållanden till föremål för en speciell utredning i frågas hela vidd kan dock ifrågasättas. Saken omspannar så vidsträckt och olikartade områden inom samhällslivet, att någon enhetlig åtgärd för att förekomma eller råda bot mot alla de irritationsmoment, som äro hänförliga till bullerproblemet, knappast är tänkbar.

Statsmakterna och den stora allmänheten synas hava fullt klart uppfattat de skadliga följderna av störande buller och särskilt de senare årens lagstiftning har inriktats på partiella åtgärder av förebyggande art på områden, där särskild anledning till ingripande ansetts föreligga. Motionären erinrar själv om att i ordningsstadgan för rikets städer, i hälsovårdsstadgan och i motorfordonsförordningen finnas bestämmelser i berörda hänseende. Med stöd av dessa stadganden ha de kommunala myndigheterna en ganska vidsträckt befogenhet att ingripa, och i många fall äro de störande moment som förekomma klara överträdelser av gällande stadganden, som det ankommer på polismyndigheterna att beivra. Det kan jämväl bringas i erinran hurusom överståthållarämbetet nyligen utfärdat förbud för motorsmatter efter viss tid på dygnet från motorbåtar i Stockholms inlopp, och från regeringen har riksdagen nyligen fått mottaga en proposition med förslag till sådan ändring i motorfordonsförordningen att s. k. tyst trafik skulle påbjudas.

Utan att vilja göra gällande att hittills vidtagna åtgärder kunna anses såsom tillfyllest håller dock styrelsen före, att det är lämpligast med dylika successiva reformer på detta i vissa avseenden mycket känsliga och för lagstiftningsåtgärder mycket svåråtkomliga område. Det är icke bara söndagsseglare och okynniga motorecyklister det gäller att komma tillrätta med. Även den legitima trafiken och industrien måste komma att starkt beröras av åtgärder mot irriterande buller och larm.

Tillståndet förefaller knappast så otillfredsställande, att en vidlyftig utredning kan vara påkallad.

Stockholm den 18 mars 1935.

Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund:

SV. BENGTSSON.

/ J. A. Zander.